

Nr 293.

Av herr **Holmgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om erkända sjukkasor m. m.

Enligt min mening hämtar statsunderstöd till sjukkasseverksamheten i första rummet sitt berättigande ur samhällets intresse att skaffa de obemedlade sjuka möjlighet till sådan vård, att de snarast kunna återställas till hälsan. Ur denna synpunkt innebär otvivelaktigt det förslag till förordning om erkända sjukkasor, som innehålles i propositionen nr 114 ett stort framsteg, vilket tacksamt bör erkännas. Enligt min mening, som ungefär sammanfaller med den åt vilken centralstyrelsen för Sveriges läkareförbund givit uttryck och vilken på en del ställen refereras i propositionen, finnas emellertid ur medicinsk synpunkt ävenledes betydliga brister hos förslaget.

Då jag förstår, att förhållandena icke göra det möjligt att med utsikt till framgång påyrka sådana ändringar i förslaget, att det bleve ur sjukvårdens synpunkt fullt tillfredsställande, skall jag inskränka mig till ändringsförslag i några punkter, där det förefaller mig som om ändring icke borde behöva möta motstånd.

I § 10 stadgas att »rätt till inträde i sjukkassa må icke tillkomma den, vilken lider av sjukdom eller är behäftad med lyte, som medför eller kan förväntas medföra väsentlig nedsättning av arbetsförmågan eller påkalla läkarevård i större utsträckning» — — — —. Centralstyrelsen för Sveriges läkareförbund har påpekat (se propositionen s. 43—44), att denna formulering är otydlig, men att av motiveringen framgår, att här åsyftas *förbud* för sjukkassorna att intaga ifrågavarande personer och har framhållit det olyckliga i att icke dessa sjuka beviljas rätt till inträde. Även jag finner, att detta vore i hög grad önskligt.

Om det nu icke anses riktigt eller ekonomiskt möjligt att ålägga kassorna skyldighet att intaga inträdessökande av nämnda kategorier, så följer väl dock icke därmed att det skall vara nödvändigt att *förbjuda* sjukkassa att intaga person tillhörande dessa utestängda grupper, i fall kassan så önskar och ekonomiskt är i stånd därtill. Jag anser därför, att bestämmelsen borde omformas så, att sjukkassa visserligen icke har skyldighet att intaga personer av ifrågavarande kategorier, men dock har rättighet därtill.

I § 21 står i sista stycket följande bestämmelse: »I sjukkassas stadgar må som villkor för sjukpennings utbetalande föreskrivas, att om det enligt läkares

intyg för sjukdoms lyckliga utgång eller för sjukdomstids förkortande är av betydelse, att den sjuke vårdas å sjukvårdsanstalt, den sjuke skall underkasta sig sådan vård, i den mån den av kassan beredes, så ock att den sjuke skall underkasta sig vård och föreskrift av läkare.» Uttrycket »i den mån den av kassan beredes» förefaller mig ge rum för tydningen att den sjuke skulle vara skyldig att låta vårdas vid sjukvårdsanstalt endast där sjukkassan driver en sådan. Det vore mycket olyckligt om bestämmelsen tolkades så, dels därför att därigenom åtminstone tills vidare bestämmelsen om sjukhusvården bleve fullkomligt illusorisk, emedan av kassorna drivna sjukvårdsanstalter ej finnas, dels också därför att av kassorna drivna sjukvårdsanstalter alldeles icke äro önskvärda av skäl, som det bleve för vidlyftigt att här ingå på. Det bör uttryckligen sägas ifrån, att med stadgandet måste menas, att kassan bereder plats på allmän sjukvårdsanstalt. Det förefaller mig därför som om det vore bättre att i stället för »i den mån den av kassan beredes» säga »i den mån lämplig dylik kan beredas».

Vad beträffar slutet av det nyss citerade stycket, nämligen »att den sjuke skall underkasta sig vård och föreskrift av läkare», så bör det kompletteras med »om kassan så påfordrar». Det kan nämligen icke vara någon mening i att i sjukkassans stadgar skulle som villkor för sjukpenningens utbetalande föreskrivas, att den sjuke skall underkasta sig vård och föreskrift av läkare. Sjuk-kassorna komma säkert icke att begagna rätten att införa en sådan bestämmelse i sina stadgar, emedan det icke är fördelaktigt för dem. Sjukdomsfall kunna nämligen finnas, där det icke för kassan är önskvärt, kanske ej ens möjligt att fordra läkarevård för den sjuke. Däremot kan det vara fördelaktigt, om kassan har rätt att i sina stadgar föreskriva »att den sjuke skall underkasta sig vård och föreskrift av läkare, om kassan så påfordrar».

I § 23 stadgas att »sjukpenning skall, där ej i denna förordning annorlunda stadgas, utgivas vid varje sjukdom, som medför förlust av arbetsförmågan eller för vars botande den sjuke enligt läkares föreskrift bör fullständigt avhålla sig från arbete».

Denna formulering innebär ett framsteg i jämförelse med nuvarande förhållanden. Den möjliggör för läkaren att tala sanning i sitt intyg, vilket hittills ofta icke varit möjligt utan orimliga konsekvenser för den sjuke. Han behöver enligt förslaget icke säga, att den sjuke är oförmögen till arbete för att denne skall få sjukpenning, om han är sängliggande på grund av ordination, men alldeles icke är oförmögen till arbete. Sådana fall förekomma synnerligen ofta. En person har t. ex. en lindrig akut nefrit (njurinflammation). Han är t. ex. industriarbetare och har att sköta en maskin. Han är mycket väl i stånd att göra detta, kanske utan att själv märka den ringaste olägenhet därav, men trots detta innebär arbetet för honom en stor risk för framtida men av njursjukdomen. För att sjukdomen skall bli bra, behöver han fullständigt avhålla sig från arbete och ligga till sängs under en tids behandling. Läkaren kan sålunda, om förslaget i denna punkt antages, känna sig befriad från det ständiga obehaget att nödgas formulera sitt intyg på ett sätt som strängt taget icke är korrekt. Denna glädjande förbättring annulleras emellertid, så vitt jag förstår,

av bestämmelsen i slutstycket av § 23, som säger, att sjukpenning ej må utgivas »vid sjukdom, varigenom arbetsförmågan ej blivit nedsatt med minst en fjärdedel». Denna bestämmelse står i fullständig motsättning till bestämmelsen att sjukpenning skall utgå vid sjukdom för vars botande den sjuke enligt läkares föreskrift bör fullständigt avhålla sig från arbete. Hela syftet med denna bestämmelse blir ju därigenom förfelad. Så vitt jag förstår, är det därför nödvändigt att omformulera första stycket i § 23 på ungefär följande sätt: »sjukpenning skall, där ej i denna förordning annorlunda stadgas, utgivas vid varje sjukdom, som medför förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en fjärdedel eller för vars botande enligt läkares föreskrift bör fullständigt avhålla sig från arbete», varjämte ur sista stycket skulle utgå slutraden »eller vid sjukdom, varigenom arbetsförmågan ej blivit nedsatt med minst en fjärdedel».

Med anledning av vad som sålunda anförts får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen ville besluta

1. sådan ändring av § 10 i Kungl. Maj:ts förslag till förordning om erkända sjukkasor, att därav framgår att sjukkasor visserligen icke är skyldig bevilja inträde åt person, vilken lider av sjukdom eller är behäftad med lyte, som medför eller kan medföra väsentlig nedsättning av arbetsförmågan eller påkalla läkarvård i större utsträckning, men dock har rätt bevilja inträde åt sådan person;

2. att första punkten i slutstycket av § 21 skall ha följande lydelse: I sjukkasors stadgar må som villkor för sjukpenningens utbetalande föreskrivas, att om det enligt läkares intyg för sjukdoms lyckliga utgång eller för sjukdomstids förkortande är av betydelse, att den sjuke vårdas å sjukvårdsanstalt, den sjuke skall underkasta sig sådan vård, i den mån lämplig dylik kan beredas, så ock att den sjuke skall underkasta sig vård och föreskrift av läkare, om kassan så påfordrar;

3. att de två sista styckena i § 23 skola ha följande lydelse: Sjukpenning skall, där ej i denna förordning annorlunda stadgas, utgivas vid varje sjukdom, som medför förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en fjärdedel eller för vars botande den sjuke enligt läkares föreskrift bör fullständigt avhålla sig från arbete.

Sjukpenning må ej utgivas för sjukdomsfall, som den sjuke avsiktligt eller vid förövande av handling, för vilken straff ådömts honom, ådragit sig, och ej heller i anledning av ålderdomssvaghet, som icke är förenad med egentlig sjukdom.

Stockholm den 19 mars 1927.

Israel F:son Holmgren.

